

cietate, au fie-care chiâmarea loru ; adecă : agricultori, messeriași, comercianți, militari, învățatori și funcționari. Când toți lucrăză cu activitate și știu a face o bună întrebuițare din câștigulu loru, atunci familiile suntu avute și oneste ; ér societatea tare și respectată.

Cine nu lucrăză, supără pe Dumnezeu. Dumnezeu țice : Cu sudóre să-ți câștigi pânea. Munca este muma sănătăței : economica muma avuției. Ajută, și nu te gândi la ajutoru ; căci elu vine după aceea.

23. Mórtea lui Stephan Celu Mare.

Eroulu Stephan, după ce domni cu înțelepciune și dreptate 47 ani și câte-va luni, muri la anulul 1504 după Christos, și corpulu i se imormântă la monastirea Putna din Bucovina, unde e și pêne astă-đi. De la mórtea lui Stephan Celu Mare și bunu, au trecutu aprópe 4 sute ani. În timpul Domniei lui de 47 ani, a avutu peste 40 resbóe ; prin urmare de abia 5 sên 6 ani a pututu stă biata țără în liniște. N'apuca să'ncépă resboiu cu Turcii, și-i venià veste că Tatarii ori Leșii, au intratu în țără. Stephan lăsă pe Turci, și alergă să alunge mai ântéiu pe aceștia ; ș'apoi începea cu Turcii. Cu tóte aceste, țera a remasu de la dénsulu mare și plină de locuitori voinici și bogăți. Óre cum a făcutu Stephan atâtea resbóe?—Nu cum-va era elu vr'unu urieșu : eu mânele de o mie prăjini și cu piciórele de 2 mii?—Nu ; Stephan era omu ca și noi, ba âncă micu de statu ; dar' era înțeleptu și'și iubia țera și pe frații lui Români, mai multu de câtu vieța sa. Elu nu erà lacomu la bani ; de-aceea nu ș'a vëndutu nici o dată frații și țera. Elu nu nedreptăția pe nici unu locuitoru din țera sa : să-i iee averea sêu să-i facă vr'unu réu ; ci din contra, pe mulți îndestra cu averi și moșii ; de aceea toți-lu iubiau și-lu ascultau, ca pe bunulu loru părinte.—Bine ; dar' póte Români de pe-atunci erau urieși?—Căci cum se póte să facă ei atâtea resbóe și să nu péră toți?—Nu ; nici Pomâni nu erau urieși cu corpulu, ci totu ómeni ca și noi ; dar' numai atâta, că erau strânsu uniți între ei, și săriau cu bucurie unulu pentru altulu, la ori ce perieulu. Ei se iubiau ca nisce frați buni ; țera o iubiau ș'o aparau ca pe muma loru ; și pentru acésta în resbóe, aveau curagiu de urieși ; căci unu Românu de-atunci, adese-ori se bătea cu 20 dușmani, și totu nu rămânea biruitu.—Bine ; apoi de ce și astă-đi Români nu mai suntu așa?—Écca pentru ce nu mai suntu așa : Abia trecusseră câți-va ani de la mórtea lui Stephan, și Români începură a se sfădi și a se bate între ei : când pentru domnie, când pentru bani, când pentru boerii. În fine, Români totu sfădindu-se și urîndu-se unulu pe altulu pentru asemene lucruri, cam după 100 ani de la mórtea lui Stephan Celu Mare, ajunseră ca să fie slugi tutuloru streiniloru, și să asculte de tóte poruncele turciloru. Ba âncă Turcii, îi puneau de multe ori și la salahorii, ca pe argații loru, de li făceau poduri, cetăți și drumuri, când aveau resboiu cu Rușii. Pe lângă tóte aceste, Turcii, când veniau prin țără, li lua și oile, caii, mierea și céra stupiloru ; li uceideau boii, încercându peste măsură, ș'apoi puneau pe Români să tragă carăle cele încercate astu-felu. Cu unu cuvântu, după ce-i serăceau, apoi îi și chinuiau. Ba âncă de multe ori Tatarii ori Turcii, îi luau și robi.